

ПРОБЛЕМА СИНКРЕТИЗМУ В СИСТЕМІ ДРУГОРЯДНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

*Н. Ф. Грозян, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української
філології*

Кримського інженерно-педагогічного університету

(Сімферополь, Крим)

e-mail: hrozian71@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0003-7845>

Статтю присвячено висвітленню проблеми синкретизму в системі другорядних членів речення. Окреслено термінологічний інструментарій номінування синкретичних одиниць, що спирається на традиційно виокремлювані члени речення. Такий підхід умотивований практичними міркуваннями та потребою вдосконалити традиційну систему другорядних членів речення, виокремивши синкретичні одиниці. Визначено класифікаційні характеристики синкретичних другорядних членів речення, що ґрунтуються на врахуванні їх кореляцій із формально-синтаксичними, семантико-синтаксичними та комунікативними відповідниками.

Виокремлено різновиди синкретичних другорядних членів речення. За характером синтаксичного зв'язку диференційовано два структурні типи: синкретичні другорядні члени речення з одинарним і з бінарним зв'язком. У межах першого типу виокремлено обставинні означення, обставинні додатки, означальні додатки й обставинно-додаткові означення. У межах синкретичних другорядних членів речення з бінарним зв'язком диференційовано дуплексиви, обставинні означення та обставинно-додаткові означення. З'ясовано, що внаслідок поєднання з іменем постає атрибутивне значення, а за рахунок зв'язку з дієсловом – обставинне (чи об'єктне).

***Ключові слова:** синкретичні другорядні члени речення; одинарний синтаксичний зв'язок; бінарний синтаксичний зв'язок; обставинний додаток; означальний додаток; обставинне означення; обставинно-додаткове означення; дуплексив.*

Актуальність. Синтаксична модель другорядних членів речення, теоретично обґрунтована в традиційній лінгвістиці, потребує переосмислення й удосконалення. Поділ на п'ять класів – підмет, присудок, додаток, означення й обставина – попри позитивні риси, має низку недоліків. Цілком очевидно, що на сьогодні межі цих п'яти членів речення не відображають усієї різноманітності синтаксичних категорій та семантико-синтаксичних компонентів речення. Проблемним моментом традиційної теорії вважають намагання виробити класифікацію членів речення, орієнтуючись на якийсь один критерій, без урахування їхньої взаємозумовленої природи. «Випадки невідповідності форми і змісту члена речення, відсутність чітко закріпленої форми за тим або іншим членом речення і синкретизм їхньої семантики викликають або ж заперечення категорії другорядних членів, або її суттєву перебудову» [1, с. 25], що й зумовлює труднощі диференціації другорядних членів речення. Основним недоліком традиційної класифікації Н. Л. Іваницька вважає неточність визначення термінів, унаслідок чого її використання для аналізу речення іноді не дає адекватних результатів. Буває незрозуміло, де проходить межа між двома різними членами речення; чітко не встановлені відмінності між головними і другорядними членами речення; не завжди точними є критерії виокремлення другорядних членів речення [2, с. 64]. Недостатність традиційного підходу виявляється також у наявності випадків невідповідності між формою та змістом членів речення, у відсутності чітко закріплених за ними способів вираження. З огляду на це, ставлення до категорії членів речення на різних етапах розвитку синтаксичної науки було неоднозначним.

У сучасній лінгвістиці мають місце три тенденції щодо кваліфікації членів речення. Одні вчені відстоюють систему членів речення в тому вигляді, як вона склалася в

традиційному синтаксису, тобто виокремлюють головні (підмет, присудок) та другорядні члени речення (додаток, означення, обставину). Друга група дослідників, відзначаючи суттєві недоліки традиційного вчення, повністю заперечує його, замінює поняття членів речення іншими категоріями. Треті, урахувавши багатий досвід вивчення різних аспектів традиційної моделі членів речення, використовують її як інструмент для дослідження структури речення, розширюють та уточнюють окремі поняття, згладжуючи до деякої міри вразливі місця цієї класифікації.

Найчастіше традиційну систему доповнюють іншими членами речення – детермінантами, дуплексивами, предикативними означеннями, синкретичними членами речення тощо. Уведення до традиційної класифікації синкретичних членів речення «вмотивоване прагненням уникнути однозначності й категоричності щодо кваліфікації синтаксичних одиниць» [3, с. 409], бажанням забезпечити від труднощів їх типологізації, що дає змогу трактувати компоненти речення за принципом «і те, й інше», а не «або те, або інше». Актуальність теми дослідження зумовлена потребою вивчення синкретичних утворень у системі членів речення. Дослідницької уваги потребує уніфікація термінів на позначення синкретичних другорядних членів речення, їхні класифікаційні характеристики та особливості типології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище синкретизму в системі членів речення поставало предметом дослідження в працях В. В. Бабайцевої [4], А. П. Загнітка [5], Н. Л. Іваницької [2], Ю. Ю. Наливайко [6], Л. В. Шитик [3], Л. Д. Чеснокової [7] та ін. Попри це структурно-семантична типологія синкретичних другорядних членів речення потребує вдосконалення й переосмислення. На необхідності корінного перегляду традиційного вчення про другорядні члени речення наголошувало багато дослідників синтаксису. В. В. Виноградов, акцентуючи на важливості спостережень над «випадками перехідними» і «синкретичними» [8, с. 26], зазначав, що, виокремлюючи тільки три другорядні члени, ми не враховуємо «всієї різноманітності живих синтаксичних зв'язків слів у складі речення» [Там само, с. 29].

Поняття про синкретичні другорядні члени речення ввела В. В. Бабайцева [4, с. 86]. Дослідниця стверджує, що синкретичними можуть бути всі члени речення, а причиною їх появи є не лише відсутність номінативних засобів вираження, а й здатність передавати складніший комплекс синтаксичних значень меншою кількістю мовних засобів [Там само, с. 99]. В. В. Бабайцева виокремлює синкретичний підмет, звертає увагу на наявність у семантиці другорядних членів речення суб'єктного компонента, убаचाє синкретизм у значенневих характеристиках прикладки з огляду на синтез ознаки і предмета, акцентує на ускладненні семантики другорядних членів речення іншими значеннями [Там само, с. 109–116, 132–136, 138–139, 144–146].

В. М. Лушай розрізняє морфологізовані члени речення, функційні еквіваленти морфологізованих членів речення та синкретичні члени речення [9]. В. І. Фурашов диференціює типові і власне синкретичні члени речення, вважаючи, що типові другорядні члени функціують на базі морфологізованих засобів вираження і мають одинарні відношення в реченні. Власне синкретичні члени речення формуються на базі неморфологізованих засобів вираження і в реченні мають подвійні зв'язки та відношення. Проміжною ланкою між типовими і власне синкретичними членами речення є другорядні члени, що мають різні відтінки значень. Цей підклас формується переважно за рахунок неморфологізованих другорядних членів з одинарними відношеннями [10, с. 95].

Проблемі синкретизму в системі членів речення присвячено дисертаційну працю Ю. Ю. Наливайко. Дослідниця з'ясувала особливості вияву синкретизму в семантико-синтаксичній структурі речення на рівні дуплексивів та детермінантів, окреслила основні репрезентативні форми якісно-обставинних детермінантів синкретичного типу; опрацювала семантико-синтаксичну класифікацію об'єктно-означально-обставинних й об'єктно-означальних конструкцій, а також синкретичні конструкції об'єктно-

локативного типу; установила форми каузативного ускладнення об'єктно-обставинних синкретичних конструкцій [6].

Дотримуючись основних принципів традиційної класифікації членів речення і зважаючи на характер зв'язку між компонентами синтаксичної структури простого речення та тип семантико-синтаксичних відношень, Л. В. Шитик виокремлює такі різновиди синкретичних другорядних членів речення:

1) синкретичні другорядні члени речення з однією причленною залежністю, а саме: а) з атрибутивно-обставинним значенням; б) з об'єктно-обставинним значенням; в) з атрибутивно-об'єктним значенням та г) з атрибутивно-об'єктно-обставинним значенням;

2) синкретичні другорядні члени речення з двома причленною залежністю, зокрема: а) дуплексив; б) синкретичні другорядні члени речення з атрибутивно-обставинним (рідше – атрибутивно-об'єктно-обставинним) значенням, виражені прийменниково-відмінковою словоформою, прислівником, відокремленим препозитивним дієприкметником, прикметником чи їхніми зворотами та порівняльним зворотом [3, с. 72–73].

Попри окреслення формально-граматичних і семантичних ознак синкретичних членів речення, диференціацію цих одиниць за структурою, морфологічним і формальним вираженням компонентів, потребує уніфікації термінологія для номінування «синкретичних випадків» (за визначенням В. В. Виноградова) у системі другорядних членів речення, бракує чіткості класифікаційних критеріїв та вдокладнення типології, ґрунтованої на багатоаспектному аналізі членів речення синкретичного типу.

Мета статті – проаналізувати синкретичні другорядні члени речення, зокрема: уніфікувати термінологію для номінування синкретичних одиниць, з'ясувати їхні класифікаційні характеристики, особливості типології.

Матеріали і методи дослідження. Під час дослідження використано *метод лінгвістичного опису* мовних фактів – для систематизації класифікаційних характеристик синкретичних другорядних членів речення та їхніх різновидів; *структурний метод*, представлений *методикою структурно-семантичного аналізу*, – для опису типологічних характеристик синкретичних одиниць.

Результати дослідження та їх обговорення. Синкретизм у системі другорядних членів речення витлумачують як «поєднання (синтез) в одному членові речення диференційних ознак різних членів речення, різних їхніх функцій» [4, с. 86]. Синтез «може відбуватися як у плані змісту (у лексичному значенні членів речення), так і в плані вираження (на рівні способу вираження, виду зв'язку, засобів зв'язку, характеру залежності), а також у плані змісту і в плані вираження одночасно» [11, с. 5].

До лінгвістичних причин появи синкретизму в системі другорядних членів речення Ю. Ю. Наливайко зараховує такі: «1) багатоаспектність одиниць мови / мовлення; 2) відсутність у мові потрібних конструкцій для вираження думки (зумовлено специфічністю синкретичної семантики); 3) прагнення до економії мовних засобів; 4) потреба в диференціації смислових зв'язків і відношень»; 5) використання словоформи у вторинній функції [Там само, с. 7].

Синкретизм другорядних членів речення зумовлений низкою чинників. Основними серед них дослідники називають такі: синкретичне категорійне значення опорного компонента; невідповідність змісту і форми сполучуваних елементів; еліпсис дієслівної форми; подвійні синтаксичні зв'язки; невідповідність змісту і форми залежного компонента його позиції в синтаксичній структурі речення; лексико-граматичні особливості поєднуваних слів; синкретизм прийменника (див. докладніше: [4, с. 88–98; 12, с. 71–74].

У науковій літературі немає єдиної думки стосовно термінологічного інструментарію номінування синкретичних членів речення. Зазвичай у граматичних описах другорядних членів речення наявна лише вказівка на додаткові значення. З урахуванням синтаксичного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень синкретичні одиниці названі на кшталт: якісно-обставинні детермінанти, синкретичні об'єктно-

означальні, об'єктно-локативні конструкції [11, с. 2], синкретичні другорядні члени речення з однобічною причленною залежністю з атрибутивно-обставинним значенням [3, с. 72–73] тощо. Мають місце терміни, що включають традиційні назви другорядних членів речення: синкретичний член речення, що поєднує ознаки додатка та обставини [13, с. 98], обставинний додаток, означальний додаток, обставинне означення [14, с. 663; 15, ЕлР].

Дослідники називають низку особливостей, які потрібно враховувати для диференціації другорядних членів речення. На думку В. П. Олексенка, «першим етапом класифікації повинно бути протиставлення другорядних членів за характером відношень – другорядні члени з одинарним відношенням і другорядні члени з подвійним (бінарним) відношенням. Однак тут постає інша проблема – складність розмежування семантичних відтінків синкретичних членів речення та відсутність чітких критеріїв їх ідентифікації» [16, ЕлР].

У межах нашого дослідження вважаємо за доцільне послуговуватися традиційними термінами для позначення синкретичних другорядних членів речення, урахувавши характер синтаксичного зв'язку. Такий підхід умотивований практичними міркуваннями та потребою вдосконалити традиційну систему другорядних членів речення за рахунок виокремлення синкретичних одиниць. Оскільки синкретичне значення може виникати між компонентами з одинарним зв'язком (з однобічною причленною залежністю [3, с. 72–73]), коли структурний компонент речення підпорядкований лише одному іншому елементу, і між компонентами з бінарним зв'язком (із двобічною причленною залежністю [Там само]), якщо такий компонент підпорядкований двом іншим, за диференційну ознаку класифікації синкретичних одиниць беремо різновид синтаксичного зв'язку. До другорядних членів речення з одинарним зв'язком зараховуємо чотири різновиди: обставинний додаток, означальний додаток, обставинне означення та обставинно-додаткове означення. Подальша диференціація ґрунтується на врахування різновидів обставинних семантико-синтаксичних відношень. Класифікаційні ознаки синкретичних другорядних членів речення з одинарним зв'язком див. у таблиці 1.

Таблиця 1

Класифікаційні ознаки синкретичних другорядних членів речення з одинарним зв'язком

Обставинний додаток	Означальний додаток	Обставинне означення	Обставинно-додаткове означення
<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) корелює з прислівним керованим другорядним членом речення, зрідка – з об'єктним детермінантом;</p> <p>3) виражений відмінковими та применниково-</p>	<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) корелює з прислівним керованим другорядним членом речення;</p> <p>3) виражений відмінковими та применниково-</p>	<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) корелює з керованим другорядним членом речення (якщо опорне слово – девербатив), прислівним прилеглим членом речення чи первісно детермінантним (якщо опорне слово – іменник недієслівного походження);</p> <p>3) виражений прислівником та відмінковими і</p>	<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) корелює з прислівним керованим другорядним членом речення чи у вихідному реченні – з локативним детермінантом;</p> <p>3) виражений відмінковими та применниково-</p>

<p>відмінковими формами іменників (займенників);</p> <p>4) перебуває в постпозиції до опорного слова (дієслова), а також у препозиції;</p> <p>5) поєднаний з опорним словом підрядним прислівним синтаксичним зв'язком у формі керування;</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення корелює із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні об'єктно-обставинні семантико-синтаксичні відношення;</p> <p>8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.</p>	<p>відмінковими формами іменників (займенників);</p> <p>4) стоїть після опорного слова (переважно віддієслівного іменника);</p> <p>5) поєднаний з опорним словом підрядним прислівним синтаксичним зв'язком у формі керування;</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення корелює із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні об'єктно-атрибутивні семантико-синтаксичні відношення;</p> <p>8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.</p>	<p>прийменниково-відмінковими формами іменників (займенників);</p> <p>4) стоїть після опорного слова (іменника);</p> <p>5) поєднане з опорним словом підрядним прислівним синтаксичним зв'язком у формі керування та прилягання (у вихідному реченні – детермінантним зв'язком);</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення корелює із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні атрибутивно-обставинні семантико-синтаксичні відношення;</p> <p>8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.</p>	<p>відмінковими формами іменників (займенників);</p> <p>4) стоїть після опорного слова (іменника);</p> <p>5) поєднане з опорним словом підрядним прислівним синтаксичним зв'язком у формі керування (у вихідному реченні – детермінантним зв'язком);</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення корелює із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні атрибутивно-обставинно-об'єктні семантико-синтаксичні відношення;</p> <p>8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.</p>
--	--	--	---

Серед синкретичних другорядних членів речення з бінарним зв'язком виокремлюємо дуплексив, обставинне означення та обставинно-додаткове означення. Класифікаційні характеристики синкретичних другорядних членів речення з бінарним зв'язком див. у таблиці 2.

Таблиця 2

Класифікаційні ознаки синкретичних другорядних членів речення з бінарним зв'язком

Дуплексив	Обставинне означення	Обставинно-додаткове означення
<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) не корелює з</p>	<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) у приіменниковій позиції</p>	<p>1) входить у формально-синтаксичну структуру речення як його другорядний член;</p> <p>2) у приіменниковій</p>

<p>формально-синтаксичними відповідниками;</p> <p>3) виражений прикметником, діеприкметником, числівником, займенником, відмінковими та прийменниково-відмінковими формами іменників;</p> <p>4) у типовому вияві перебуває в постпозиції до опорних слів (дієслова та іменника (займенника));</p> <p>5) поєднаний з опорним словом бінарним синтаксичним зв'язком у формі тяжіння;</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення співвідносний із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні атрибутивно-об'єктні, атрибутивно-обставинні та</p>	<p>корелює з прислівним прилеглим членом речення (у вихідному реченні – з локативним детермінантом) та з опосередкованим другорядним членом речення;</p> <p>3) виражене прислівником, відмінковими і прийменниково-відмінковими формами іменників (займенників), порівняльним зворотом, діеприкметником, прикметником та їхніми зворотами;</p> <p>4) стоїть після опорного слова (іменника), щодо дієслова може перебувати в будь-якій позиції (якщо член речення виражений відмінковою чи прийменниково-відмінковою формою); у препозиції (якщо виражений діеприкметником, прикметником та їхніми зворотами); позиція синкретичного порівняльного звороту залежить від засобів вираження опорного та стрижневого слова;</p> <p>5) залежно від засобів вираження поєднане з опорними словами бінарним синтаксичним зв'язком: з опорним іменником – прислівним зв'язком у формі керування чи прилягання (у вихідному реченні – детермінантним зв'язком), а з дієсловом – детермінантним зв'язком, а також опосередкованим зв'язком;</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення співвідносне із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні атрибутивно-обставинні семантико-синтаксичні відношення;</p>	<p>позиції корелює з прислівним керованим другорядним членом речення (у вихідному реченні – з локативним детермінантом); у придієслівній позиції – з локативним детермінантом;</p> <p>3) виражене прийменниково-відмінковими формами іменників (займенників);</p> <p>4) стоїть після опорного слова (іменника), стосовно дієслова може перебувати в будь-якій позиції;</p> <p>5) поєднане з опорними словами бінарним синтаксичним зв'язком: з опорним іменником – прислівним зв'язком у формі керування (у вихідному реченні – детермінантним зв'язком), а з дієсловом – детермінантним зв'язком;</p> <p>6) у семантико-синтаксичній структурі речення співвідносне із синкретичними синтаксемами;</p> <p>7) виражає синкретичні атрибутивно-обставинно-об'єктні семантико-синтаксичні відношення;</p>
--	--	---

атрибутивно-об'єктно-обставинні (зрідка) семантико- синтаксичні відношення; 8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.	8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.	8) не виявляє позиційної закріпленості при актуальному членуванні речення, може бути темою або ремою.
--	---	---

Синкретичні семантико-синтаксичні відношення виникають в аналізованих конструкціях завдяки подвійності синтаксичних зв'язків. Унаслідок поєднання з іменем постає атрибутивне значення, а за рахунок зв'язку з дієсловом – обставинне (чи об'єктне).

Висновки і перспективи дослідження. Отже, за традиційного опису другорядних членів речення – додатка, означення та обставини – неможливо дати їм однозначну кваліфікацію. Уникнути труднощів допоможе уведення поняття про синкретичні члени речення. Запропонований термінологічний інструментарій номінування синкретичних одиниць спирається на традиційно виокремлювані члени речення. Класифікаційні характеристики синкретичних другорядних членів речення ґрунтуються на врахуванні їх кореляцій із формально-синтаксичними, семантико-синтаксичними та комунікативними відповідниками.

За характером синтаксичного зв'язку диференційовано два структурні типи: синкретичні другорядні члени речення з одинарним і з бінарним зв'язком. У межах першого типу виокремлено обставинні означення, обставинні додатки, означальні додатки й обставинно-додаткові означення. У межах синкретичних другорядних членів речення з бінарним зв'язком диференційовано дуплексиви, обставинні означення та обставинно-додаткові означення. З'ясовано, що внаслідок поєднання з іменем постає атрибутивне значення, а за рахунок зв'язку з дієсловом – обставинне (чи об'єктне).

Перспективу подальших наукових пошуків убачаємо в характеристиці різновидів синкретичних другорядних членів речення.

Список використаної літератури

1. Комісаров К. Специфіка диференціації членів речення в японській мові [Електронний ресурс]. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та література*. 2012. Вип. 18. С. 25–31 / Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Sm_2012_18_7.
2. Іваницька Н. Л. Теоретичний синтаксис української мови. Частина перша. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. 169 с.
3. Шитик Л. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові : [монографія]. Черкаси : видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
4. Бабайцева В. В. Система членів предложения в современном русском языке. Москва : Просвещение, 1988. 159 с.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
6. Наливайко Ю. Ю. Синкретизм у системі членів речення : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Донецький національний ун-т. Донецьк, 2007. 216 с.
7. Чеснокова Л. Д. Семантические типы предложения с двойными отношениями. Ростов на Дону : Изд-во Рост. пед. ин-та, 1973. 104 с.
8. Виноградов В. В. Русский язык: Грамматическое учение о слове. 3-е изд., испр. Москва : Высшая школа, 1986. 640 с.
9. Лушай В. В. Члены предложения и виды синтаксической связи в их взаимообусловленности. Донецк : ДонГУ, 1981. 84 с.
10. Фурашов В. И. О второстепенных членах предложения. *Русский язык в школе*. 1977. № 4. С. 94–96.
11. Наливайко Ю. Ю. Синкретизм у системі членів речення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Дніпропетровськ, 2007. 20 с.
12. Шитик Л. В. Граматична система української мови в аспекті теорії перехідності : навч.-метод. посібник. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2010. 156 с.

13. Заборна М. Просте речення. Складні випадки аналізу : навч. посібник для студентів вищих пед. навч. закладів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. 126 с.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
15. Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов. Изд. 2-е, испр. и доп. Москва : Просвещение, 1976. 543 с. Режим доступа : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/DicTermin/index.php.
16. Олексенко В. Дуплексив як один з основних способів реалізації семантико-синтаксичного синкретизму у межах простого речення [Електронний ресурс] // Materialy VII mezinarodni vedecko-prakticka conference «Vedecky prumysl evropsheho kontinentu-2011». Praha, 2011. P. 13–23 / Режим доступу : <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/721/1/>.

References

1. Komisarov K. (2012). Spetsyfika dyferentsiatsii chleniv rechennia v yaponskii movi. [Specificity of differentiation of the sentence members in Japanese]. In : Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Skhidni movy ta literatura [Bulletin of Kyiv Taras Shevchenko National University. East languages and literature]. Vol. 10, 25–31. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Sm_2012_18_7 (in Ukr.).
2. Ivanytska N. L. (2002). Teoretychnyi syntaksys ukrainskoi movy. Chastyna persha. [Theoretical Syntax of the Ukrainian Language. Part first]. Vinnytsia : VDPU im. M. Kotsiubynskoho, 169 (in Ukr.).
3. Shytyk L. (2014). Synkhronna perekhidnist syntaksychnykh odynyts v ukrainskii literaturnii movi : monohrafiia. [Synchronous transitivity of syntactic units in Ukrainian literary language : monograph]. Cherkasy : vydavets Chabanenko Yu. A., 474 (in Ukr.).
4. Babajceva V. V. (1988). Sistema chlenov predlozheniya v sovremennom russkom yazyke. [The system of sentence members in modern Russian language]. Moscow : Prosveshchenie. 159 (in Rus.).
5. Zahnitko A. P. (2011). Teoretychna hramatyka suchasnoi ukrainskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys. [Theoretical grammar of modern Ukrainian language. Morphology. Syntax]. Donetsk : TOV «VKF «BAO», 992 (in Ukr.).
6. Nalyvaiko Yu. Yu. (2007). Synkretyzm u systemi chleniv rechennia. [Syncretism in the system of sentence members]. PhD dissertation (Ukrainian language). Donetsk National University. Donetsk. 216 (in Ukr.).
7. Chesnokova L. D. (1973). Semanticheskie typy predlozheniya s dvojnymi otnosheniyami. [Semantic sentence types with double relationships]. Rostov-on-Don : Izd-vo Rost. ped. in-ta. 104 (in Russ.).
8. Vinogradov V. V. Russkij yazyk : Grammaticheskoe uchenie o slove. [Russian language: Grammar teaching about the word]. 3-e izd., ispr. Moscow : Vysshaya shkola, 1986. 640 (in Russ.).
9. Lushchaj V. V. (1981). Chleny predlozheniya i vidy sintaksicheskoy svyazi v ih vzaimoobuslovlennosti. [Members of the sentences and types of syntactic relationships in their interdependence]. Donetsk : DonGU. 84 (in Rus.).
10. Furashov V. I. (1977). O vtorostepennykh chlenah predlozheniya. [About the minor members of the sentence]. Russkij yazyk v shkole [Russian language at the school], 4, 94–96 (in Rus.).
11. Nalyvaiko Yu. Yu. (2007). Synkretyzm u systemi chleniv rechennia. [Syncretism in the system of sentence members]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian language). Dnipropetrovsk National University. Dnipropetrovsk. 20 (in Ukr.).
12. Shytyk L. V. (2010). Hramatychna systema ukrainskoi movy v aspekti teorii perekhidnosti. [A grammatical system of the Ukrainian language in the aspect of transitivity theory]. Navch.-metod. posibnyk. Cherkasy : ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho. 156 (in Ukr.).
13. Zaoborna M. (2002). Proste rechennia. Skladni vypadky analizu. [A simple sentence. Difficult cases of analysis]. Navch. posibnyk dlia studentiv vyshchyykh ped. navch. zakladiv. Ternopil : Pidruchnyky i posibnyky. 126 (in Ukr.).
14. Selivanova O. (2006). Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia. [Modern linguistics: a terminological encyclopedia]. Poltava : Dovkillia-K. 716 (in Ukr.).
15. Rozental' D. E., Telenkova M. A. (1976). Slovar'-spravochnik lingvisticheskikh terminov. [Reference dictionary of linguistic terms]. Izd. 2-e, ispr. i dop. Moscow : Prosveshchenie. 543. Available at : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/DicTermin/index.php (in Russ.).
16. Oleksenko V. (2011). Dupleksyv yak odyn z osnovnykh sposobiv realizatsii semantyko-syntaksychnoho synkretyzmu u mezhakh prostoho rechennia [Duplex as one of the main ways to implement semantic-syntactic syncretism within a simple sentence]. In: Materialy VII mezinarodni vedecko-prakticka conference «Vedecky prumysl evropsheho kontinentu-2011». Praha, 13–23. Available at : <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/721/1/> (in Ukr.).

N. F. GROZIAN. THE ISSUE OF SYNCRETISM IN THE SYSTEM OF MINOR MEMBERS OF A SENTENCE

Summary. Introduction. *At present the boundaries of the traditionally isolated sentence members do not show the whole variety of syntactic categories and semantic-syntactic components. The inclusion of syncretic sentence members into the traditional classification is explained by the intention to avoid unique and categorical nature as to the classification of syntactic units, the desire to secure from the*

difficulties of their typologization. The relevance of the topic of the research is conditioned by the necessity to study syncretic formations in the system of sentence members. The unification of the terms which denote syncretic minor sentence members, their classification characteristics and peculiarities of typology requires further research.

The purpose of the paper is to analyze syncretic minor sentence members in the context of forming terminology to denote syncretic units, to define their classification characteristics and peculiar aspects of typology.

Results. The paper covers the issue of syncretism in the system of minor sentence members. The tools, which denote syncretic units and are based on traditionally isolated sentence members, are described. This approach results from the practical consideration and the need to improve a traditional system of minor members of a sentence, having isolated the syncretic units. Classification characteristics of syncretic minor sentence members, which are based on their correlation with formal-syntactic, semantic-syntactic and communicative correspondents, were identified.

The kinds of syncretic minor members of a sentence were differentiated. Two structural types were classified by the nature of syntactic connection: syncretic minor sentence members with a single and binary connection. Within the first type the following was differentiated: adverbial attributes, adverbial objects, attributive objects and adverbial-objective attributes. Duplexes, adverbial attributes and adverbial-objective attributes were differentiated within syncretic minor sentence members with a binary connection. It has been found out that the connection with a name results in an attributive meaning, and that with a verb results in an adverbial (or objective) meaning.

Originality. The originality of the research consists in the unification of the terms to nominate syncretic minor members of a sentence; to find out their qualification characteristics and to ground the typology which relies on a traditional system of sentence members.

Conclusion. The conclusion has been made that it is not possible to give a unique classification of minor sentence members according to their traditional description. The introduction of a concept about syncretic sentence members will help avoid difficulties. The suggested terminological tools of denoting syncretic units rely on traditionally isolated sentence members. Classification characteristics of syncretic minor sentence members are based on their correlations with formal-syntactic, semantic-syntactic and communicative corresponding units. Two structural types were differentiated by the nature of a syntactic connection: syncretic minor sentence members with a single and binary connection. Within the first type the following was differentiated: adverbial attributes, adverbial objects, attributive objects and adverbial-objective attributes. Duplexes, adverbial attributes and adverbial-objective attributes were differentiated within syncretic minor sentence members with a binary connection. We see the perspective of further research in the characteristics of the kinds of syncretic minor members of a sentence.

Key words: syncretic minor sentence members; single syntactic connection; binary syntactic connection; adverbial object; attributive object; adverbial attribute; adverbial-objective attribute; duplexes.

Надійшла до редакції 23.03.19
Прийнято до друку 08.04.19